

Sygn. akt VII Ua 56/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 listopada 2020 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący SSO Renata Gąsior (spr.)

Sędziowie SO Małgorzata Jarząbek

SO Marcin Graczyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 2 listopada 2020 r. w Warszawie

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o odsetki

na skutek apelacji wniesionej przez odwołującego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 lipca 2020 roku sygn. akt VI U 428/19

oddala apelację.

SSO Małgorzata Jarząbek SSO Renata Gąsior SSO Marcin Graczyk

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 lipca 2020 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie na skutek odwołania A. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 16 października 2019 r. znak (...) w przedmiocie odmowy odsetek od jednorazowego odszkodowania oddalił odwołanie.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stanowiły następujące ustalenia:

W dniu 29 grudnia 2017 r. odwołujący się złożył wniosek o przyznanie prawa do jednorazowego odszkodowania w związku z chorobą zawodową.

Decyzją z dnia 14 maja 2018 r. znak (...) organ rentowy odmówił przyznania prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej. W uzasadnieniu wskazał, że komisja lekarska na podstawie badania przeprowadzonego w dniu 11 maja 2018 r. nie stwierdziła naruszenia sprawności organizmu powodującego stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu, a w związku z tym brak jest podstaw do przyznania jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej.

W dniu 8 czerwca 2018 r. odwołujący się złożył odwołanie do Sądu. W wyroku z dnia 3 lipca 2019 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi - Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu

choroby zawodowej w wysokości 5% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Powyższe orzeczenie zostało wydane po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w szczególności z opinii biegłego neurologa.

Wyrok w sprawie VI U 210/18 wraz z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi ZUS w dniu 22 sierpnia 2019 r. Uprawomocnił się z dniem 6 września 2019 r.

W dniu 9 września 2019 r. znak (...), wykonując powyższy wyrok, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. przyznał odwołującemu się prawo do jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej i ustalił, że długotrwały uszczerbek na zdrowiu z tytułu choroby zawodowej wynosi 5%.

W dniu 30 września 2019 r. odwołujący się wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z wnioskiem o zasądzenie odsetek ustawowych od kwoty 4.270 zł przyznanego odszkodowania w związku z chorobą zawodową. Podał, że odsetki należą mu się za okres od 14 maja 2018 r. do 13 września 2019 r. co według kalkulatora odsetek w stawce 7 % stanowi kwotę 398,81 zł.

Decyzją z dnia 16 października 2019 r. znak (...) organ rentowy odmówił prawa do odsetek ustawowych z tytułu przyznania jednorazowego odszkodowania. W uzasadnieniu wskazał natomiast, że podstawą wydania decyzji w przedmiocie jednorazowego odszkodowania w związku z chorobą zawodową w wysokości 5% uszczerbku na zdrowiu miał wpływ wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 lipca 2019 r. Wyrok uprawomocnił się w dniu 6 września 2019 r. Organ odwoławczy nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wypłacie świadczenia czego wymaga art 118 ust. 1 ustawy z FUS o emeryturach i rentach stosowany do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy na podstawie odesłania z art. 58 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Decyzja w sprawie przyznania jednorazowego odszkodowania została wydana w dniu 9 września 2019 r., a wypłaty dokonano w dniu 13 września 2019 r. z zachowaniem ustawowych terminów.

Sąd Rejonowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, aktach sprawy VI U 210/18 oraz na podstawie akt rentowych.

Sąd I instancji zważył, że odwołanie jako nieuzasadnione nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy powołując się na art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 266 ze zm.) wskazał, jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 14 października 2014 r. zawarte w przytoczonym przepisie określenie „nie ustalił praw do świadczenia” oznacza zarówno nie wydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia mimo spełnienia warunków do jego uzyskania, a zatem w tym ostatnim przypadku chodzi o sytuację, w których organ rentowy odmawiając przyznania świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego naruszył przepisy prawa materialnego określające przesłanki nabycia prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego, przy czym dla powstania obowiązku wypłaty odsetek konieczne jest stwierdzenie naruszenia prawa przez organ rentowy prawomocnym wyrokiem sądu zmieniającym decyzję organu rentowego i przyznającym prawo do tego świadczenia (wyrok SN II UK 40/14, LEX nr 1548262; wyrok SN II UK 485/03; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2001 r., II UKN 402/00).

Natomiast zgodnie z art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.) decyzja w sprawie prawa do świadczenia i wypłata świadczeń powinna być wydana w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Natomiast w razie

ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego.

Zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1205) przyznanie lub odmowa przyznania jednorazowego odszkodowania oraz ustalenie jego wysokości następuje w drodze decyzji Zakładu. Decyzję Zakład wydaje w ciągu 14 dni od

1. Otrzymania orzeczenia lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej,
2. Wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.
3. Jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do jednorazowego odszkodowania oraz jego wysokość, Zakład dokonuje z urzędu wypłaty odszkodowania w terminie 30 dni od dnia wydania decyzji.

Sąd I instancji wskazał, iż w rozpoznawanej sprawie decyzją z dnia 14 maja 2018 r. znak (...) organ rentowy odmówił przyznania prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej. Sąd Rejonowy nie znalazł jednak podstaw do uznania, że już wówczas istniały ustawowe przesłanki do jego przyznania. Jak wynika z akt sprawy do zmiany decyzji organu rentowego konieczne było przeprowadzenie postępowania dowodowego, w tym dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu neurologii, a następnie, wobec złożenia nowej dokumentacji, opinii uzupełniającej. Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie stanu faktycznego organ rentowy nie dysponował taką samą dokumentacją i dowodami jakimi dysponował Sąd rozpoznający odwołanie od decyzji w sprawie odmowy prawa do jednorazowego odszkodowania. Przyznanie prawa do świadczenia w wysokości 5% długotrwałego uszczerbku na zdrowiu nastąpiło na skutek ustaleń faktycznych sądu w sprawie o sygn. VI U 210/18 i za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji należało uznać datę wpływu wyroku reformującego decyzję odmowną. Sąd Rejonowy nie stwierdził też odpowiedzialności organu rentowego, za opóźnienie, o której mowa w art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 58 ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Powyższe orzeczenie zaskarżył odwołujący, wskazując, że w jego ocenie obliczona kwota odszkodowania według stawki za 1% uszczerbku na zdrowiu w wysokości wynikającej z obowiązujących tabel za okres do 31.03.2019 w wysokości 854 zł za 1% jest nieprawidłowa. Ustawodawca przewidział waloryzację aby kwota wypłaty była adekwatna do sytuacji rynkowej. Wynika więc, że albo należy wypłacić odszkodowanie w kwocie obowiązującej na dzień uznania prawa do odszkodowania od 01.04.2019 jest to kwota 917 zł co daje sumę odszkodowania 917 zł mnożone przez 5% wysokość uszczerbku na zdrowiu 4585 zł, albo wypłacić odsetki za okres od 14.05.2018 r. do 13.09.2019 r. wg kalkulatora odsetek 398,81zł.

Apelujący wskazywał, że ZUS jako strona silniejsza w sporze, musi jednak pamiętać o tym, że do niego należy dobór lekarzy-specjalistów odpowiednich do danych schorzeń aby badanie było jak najbardziej miarodajne. Bezzasadne odrzucanie wniosku o odszkodowanie i spowodowanie przez to znacznej zwłoki w wypłacie jednorazowego odszkodowania powinno skutkować albo naliczeniem wg stawki z dnia decyzji o wypłacie albo naliczeniem odsetek za zwłokę.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, iż apelacja odwołującego jako całkowicie bezzasadna podlega oddaleniu.

Sąd Rejonowy poczynił w niniejszej sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Okręgowy w pełni podziela i przyjmuje za własne. Dokonana zaś ocena prawna nie nasuwa zastrzeżeń co do właściwej wykładni przepisów prawa oraz ich prawidłowego zastosowania. Wobec tego zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w niniejszym uzasadnieniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 roku, wydane w sprawie o sygn. II UKN 61/97; oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku, wydany w sprawie o sygn. PKN 339/98).

W kontekście zgłoszonych zarzutów stwierdzić należy, że spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia czy w chwili wydania decyzji z dnia 14 maja 2018 r. przez organ rentowy istniały ustawowe przesłanki do przyznania prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu choroby zawodowej.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 t.j., dalej: ustawa emerytalna), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120 ustawy.

Przy czym stosownie do art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego przepis art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, znajduje odpowiednie zastosowanie w zakresie przyznawania i wypłacania świadczeń z ubezpieczenia wypadkowego, w tym jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy, a to na podstawie art. 58 ustawy wypadkowej, zgodnie z którym „w zakresie nieuregulowanym ustawą stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa oraz ustawy o emeryturach i rentach z FUS”. Żaden bowiem z przepisów ustawy wypadkowej nie określa, co należy rozumieć przez dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, zwłaszcza w przypadku gdy prawo do świadczenia lub jego wysokości zostało ustalone orzeczeniem organu odwoławczego.

Jak wynika z powyższych przepisów oraz z utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, przesłanką powstania obowiązku organu rentowego wypłaty odsetek na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest opóźnienie tego organu w ustaleniu prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, w tym z ubezpieczenia wypadkowego lub wypłaty tego świadczenia.

Błędy organu rentowego skutkujące jego odpowiedzialnością w postaci obowiązku zapłaty odsetek można zakwalifikować jako błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych.

Jeżeli organ rentowy wydał decyzję odmawiającą prawa do świadczenia na podstawie prawidłowo i kompletnie zebranego w sprawie materiału dowodowego i po ustaleniu wszystkich niezbędnych okoliczności, dokonując nieprawidłowej wykładni lub błędnego zastosowania prawa, ubezpieczonemu przysługują odsetki od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem Sądu, liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję, uwzględniającą wniosek.

Z kolei w przypadku błędu w ustaleniach faktycznych, stwierdzenie że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia, wymaga nie tylko wykazania, że organ rentowy nie dysponował materiałem dowodowym, umożliwiającym przyznanie świadczenia w przepisany terminie, ale także tego, że w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji, a zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym uzasadniona była ustaleniem przez Sąd takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu w chwili wydania decyzji odmawiającej prawa do świadczenia. (Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 29 maja 2014 roku w sprawie III AUa 2071/13, LEX nr 1483723, a także Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 25 czerwca 2013 roku w sprawie III AUa 1580/12 LEX nr 1339375).

Z przedstawionego wyżej stanu prawnego wynika, że jeżeli dla stwierdzenia prawa do świadczenia wymaga się wydania decyzji, termin do jej wydania biegnie od daty wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, co dotyczy także ustalenia prawa do jednorazowego odszkodowania.

Przez wyjaśnienie „ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji” w rozumieniu art. 15 ust. 2 pkt 2 ustawy wypadkowej oraz art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej, należy rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia istnienia samego prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

Jak wynika z prawidłowych ustaleń Sądu I instancji, organ rentowy wydając decyzję z dnia 14 maja 2018 roku, oparł się na orzeczeniu komisji lekarskiej, która dokonała własnych ustaleń dotyczących stanu zdrowia odwołującego po przeprowadzeniu jego badania, nie stwierdzając naruszenia sprawności organizmu w stopniu, który dawałby podstawy do orzeczeniu uszczerbku na zdrowiu. Nie można zatem obciążać organu rentowego odpowiedzialnością za późniejsze ustalenia dokonane w toku postępowania dowodowego przed Sądem Rejonowym, w szczególności po wydaniu opinii przez biegłego neurologa oraz po przedłożeniu nowej dokumentacji.

Konkludując w ocenie Sądu Okręgowego, w rozpoznawanej sprawie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu ubezpieczonemu prawa do jednorazowego odszkodowania z uwzględnieniem 5 % uszczerbku na zdrowiu, możliwe było dopiero przed Sądem Rejonowym.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe nie podzielił żadnego argumentu apelacji, gdyż ustalenia Sądu I instancji, a także dokonana subsumcja przepisów prawa były w pełni prawidłowe. Apelacja skarżącego stanowi jedynie polemikę z trafnym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji na mocy art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Małgorzata Jarząbek SSO Renata Gąsior (spr.) SSO Marcin Graczyk